

UVODNIK:

Je kulturni praznik res naš?

Zlezimo za trenutek v svojo lupino. Potihoma se vprašajmo:

– kdaj smo nazadnje prebrali knjigo?

– kdaj smo si nazadnje ogledali kulturno prireditev?

– kdaj smo bili nazadnje v kinu?

– kdaj smo nazadnje pri sluhili lepi pesmi, glasbi?

– kdaj smo bili nazadnje prijazni s sočlovekom?

– kdaj smo nazadnje obstali pred lepo umetniško sliko?

– smo sploh kdaj?

8. februar pa je slovenski kulturni praznik. Praznujemo ga v spomin na smrt genija Franceta Prešerna. Praznujemo? Kdo? Izbrana peščica ljudi? Kulturni zanesenjaki, ki so videti v očeh drugih malce čudni? Pisatelji? Pesniki? Slikarji?

Je slovenski kulturni praznik res praznik Slovencev? Ne praznik z odojčki, zastavami, govori, godbami in drugo navlako. Ampak praznik lepe besede, lepih zvočnih glasov. Je slovenski kulturni praznik intimni pra-

znik slehernika? Ali pa je to le zunanja manifestacija, navada, razvada, tradicija, ki nikomur /morda redkim/ več nič ne pomeni, vsaj ne več kot delovni vsakdanjik, ko v rubriki Na današnji dan povedo, da se je rodil, delal, dihal in umrl – France Prešeren?

Hudič, ko pa je v življenju veliko mikavnejših reči, kot je poezija, glasba, slikarstvo, balet, opera, film. Ko pa je toliko avtomobilov, lepih hiš, zapečenih janjcev, rujnega vinca! Ko po svetu migota toliko mikavnih deklet, vročih in razigranih v postelji...

Je kulturni praznik res naš praznik?

Toni Gašperič

Pustovanje v hotelu

Da ne bo svet tako pust, resen in zaguljen, bo v soboto, 13. februarja, pustna zabava v hotelu Bela krajina v Metliki. Pričela se bo ob 19. uri, najboljše maske bodo nagrajene, za iskalce sreče pa bo pripravljen tudi bogat srečelov. Po vsej verjetnosti bo mučil instrumente metliški odštekan ansambel La grande Britanya. Našemljenke in našemljenci ne bodo plačali vstopnine. Vzemite si čas, našemite se, pridite se zabavat. Videli boste, da je potem tudi delati lepše.

KONCERT – Za 8. februar, slovenski kulturni praznik, pripravlja oktet VITIS (na sliki ga imamo še v stari zasedbi) koncert. Dogodek bo v Ganglovem razstavišču belokranjskega muzeja. Nanj vabimo vse, ki jim je všeč lepo petje. Z oktetom Vitis bo nastopil tudi Toni Gašperič, ki bo poskrbel za duhovito spremno besedo. (Foto: B. Matkovič)

Metlika, 27. januar 1988

NAŠA ANKETA

1990/1963

O stavki vemo zelo malo

V srednji šoli tekstilne usmeritve Metlika, sicer tozdu metliške Beti, so učitelji lanskega 28. decembra prekinili delo. Kaj jih je privedlo do tega – o tem boste prebrali na drugih straneh tokratnega Vezila. Nas pa je v anketi zanimalo, kaj o štrajku učiteljev menijo delavci v ostalih Betinih tozdih. Je to pravi način za reševanje težav, ki se jih je v šoli nabrala cela rešta? Jim dajo prav ali ne, da so se odločili s stavko opozoriti nase in svoje probleme?

Mnenja ljudi so bila različna, predvsem pa se je izkazalo, da mnogi, ki smo jih povprašali za mnenje, o tem niso vedeli povedati ničesar. Za stavko, za katero so televizijski gledalci lahko zvedeli iz TV Obzornika še tisti zadnji ponedeljek v preteklem letu in o kateri sta obširno pisala tudi Delo in Dolenjski list, mnogi Betini delavci namreč sploh niso slišali. Po njihovih besedah jim o tem v Beti uradno ni povedal nihče ničesar.

IVAN GORUP, pletilec v tozdu Metraža: »S štrajkom v šoli sem seznanjen toliko, kolikor sem prebral v Dolenjskem listu. Stavka ni rešitev iz težav, če pa učitelji niso videli več druge poti, jim

dam prav. Ne vem, koliko časa so jih že pestili ti problemi. Administrativne poti so navadno dolge, zato bi najbrž predolgo trajalo, če bi se odločili za reševanje težav po samoupravni poti, pa so se zato odločili za prekinitev dela. Sicer pa mislim, da pre-malo vemo, kaj se dogaja v tej metliški srednji šoli; edine novice zvemo iz Dolenjskega lista, Novic, Vezila. Verjetno pa bi morali vedeti še kaj več in upamo, da nas bodo seznanili, kako so se v šoli dokončno razpletli dogodki.«

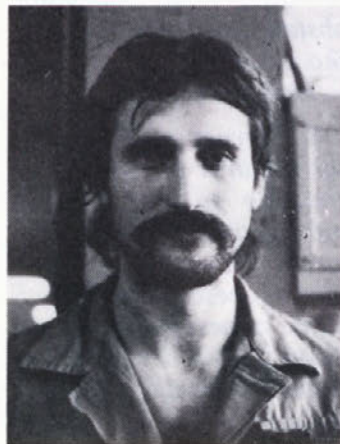
»**MIRA BLAŽINA**, tekstoirka v tozdu Kodranka in volna: »O stavki učiteljev v šoli sploh nisem nič slišala. Slovenskih časopisov ne kupujem, v tovarni pa tudi nisem nič izvedela. Delavci se med sabo malo pogovarjamo, ker je hrup, a tudi časa ni. Morda so bili o tem v

tovarni tudi kakšni sestanki, vendar nas o tem ni nihče obvestil. Ob tem bi se morda lahko obregnila ob vsakdanje, uradno obveščanje v tovarni, ki bi verjetno moralo biti boljše.«

JOŽE MUŽAR, barvar v barvarni: »O stavki nisem nič slišal. Če nimajo ustreznih pogojev za delo, dobrega osebnega dohodka, je prav, da so opozorili na težave. Vendar bi to prav gotovo morali storiti na drugačen način. Učencev namreč ne bi smeli poslati domov. Sicer pa

bolj malo vem o delovanju šole, zato tudi težko rečem.

kaj je prav in kaj ne. Čudi me, da so druga sredstva obveščanja takoj poročala o štrajku, mi, delavci v barvarni, pa o tem nismo nič vedeli. Kaj se dogja v tovarni, v glavnem izvemo le iz Vezila.«

IVAN RADMAN, skladiščnik v Metraži: »Vse, kar vem o štrajku učiteljev, sem prebral v Dolenjskem listu, v Beti nam uradno o tem ni nihče nič povedal. Nisem preveč seznanjen s stavko, samo na osnovi tega, kar sem prebral, pa je tudi težko karkoli reči. Če je res tako, kot sem prebral, potem se strinjам z učitelji, da so se odločili za ta korak. Mislim pa, da ni le Beti dolžna pomagati šoli, ampak tudi Komet, Labod in Novoteks, za katere se prav tako izobražujejo v

metliški šoli. Glede na to, kakšen je položaj, pa je težko reči, ali bo ta stavka

učiteljev kaj izboljšala stanje.«

DANICA KATUNIČ, šivilja v tozdu Konfekcija: »Vem samo to, da bi morale štrajkati me, šivilje, ker imamo premajhno osnovo osebnega dohodka, za učitelje pa ne vem. Ne vem, kakšne osebne dohodke imajo v šoli, pri nas pa je osnova 20 starih milijonov dinarjev, pa moramo biti zadovoljne. Kar pa se tiče tistih učenk, ki pridejo iz šole, so na slabšem od tistih, ki so priučene in gredo takoj za stroj. V šoli so namreč izgubile 2 leti, a ko bi imele za to vsaj 5 % večji OD od priučenih! Je že tako, da danes ne moremo živeti brez denarja!

Kar pa se štrajkov tiče, je neumno, da morajo danes delavci na ta način izraziti nezadovoljstvo, toda v to jih prisili današnja politika. Prej se nikjer ne najde denar, po štrajku pa takoj. Delavci niso krivi, če se odločijo za stavke. V to jih prisilijo drugi in to je edini način, da uspejo.«

Metlika, 27. januar 1988

Uspešno v prodajalni

TOZD KONFEKCIJA:

Sindikata za delavca

Smo v obdobju, ko je vedno več problemov, s katerimi se srečujemo tako na delovnem mestu kot tudi v širšem družbenem življenju. Moram priznati, da je bilo življenje pred leti brez večjih težav, kar sedaj več ne moremo trditi. Nakopičeni gospodarski problemi, pa tudi drugi, so neusmiljeno posegli v delo in življenje vsakega delavca, v njegov osebni standard ter v njegove vrednote dela in življenja.

Slehnri delavec te probleme bolj ali manj osebno doživlja in iz tega zornega kota vrednoti gospodarske in družbene razmere doma in v svetu. Stopnjuje se kritičnost delavcev do napak in slabosti preteklega pa tudi sedanjega razvoja. Vsak delovni človek zahteva polno uveljavitev odgovornosti vseh in vsakogar pri delu in sprejemanju odločitev na vseh ravneh. Prav zato se toliko bolj kritično presoja mesto in vloga ter delo lastne politične organizacije – sindikata. V letu, ki se je izteklo, je bil stabilizacijski in protiinflacijski program sestavni del tekoče poslovne politike naše delovne organizacije. Govorili smo o interventnih zakonih, o zamrznjenih osebnih dohodkih, kakor tudi o nezadržnem dviganju cen. Posebno pozornost pa smo posvetili problemu, ki se pojavlja v našem proizvodnem procesu – doseganju plana. V našem TOZD šivamo izvozne izdelke, izdelke za domači trg, imamo pa tudi »lohn posel«, ki je v današnjem času precej pomemben, saj nam zagotavlja še kako potrebne devize za nabavo strojev in uvoznega materiala.

Poleg količine in kakovosti izvoženih artiklov moramo na željo kupcev obdržati ustrezen rok izdelave, kar v

našem tozdu precej občutimo. Problem roka izdelave pa največ občutimo zaradi neredne in prekasne dobave osnovnega in pomožnega materiala pa tudi v mnogih primerih zaradi njegove slabe kakovosti. Omenjene probleme rešujemo sproti iz dneva v dan, čeprav se tudi pri reševanju teh problemov srečujemo z vedno novo nastalimi problemi. Ti problemi in režim proizvodnje, od vseh zaposlenih zahtevajo velike napore in odrekovanja, tako da moramo tudi v tem videti nekakšno pozitivno vlogo vseh zaposlenih kot tudi organizacije sindikata. Sindikat bi moral v svojem delovanju skrbeti predvsem za socialno varnost delavcev, vendar mu čas, v katerem živimo, to več ne dovoljuje. Ne moremo več vplivati na nezadržno dviganje cen, zaostrene gospodarske pa tudi ekonomske razmere, pa tudi razni zakoni so nas prisilili k temu, da se ne moremo boriti za boljši standard delavca, za katerega pa vemo, na kakšni ravni je.

Naš izvršni odbor se je sestel na 9. sejah. Nakopičene probleme in težave pa smo reševali bolj ali manj uspešno. Naj omenim samo nekaj pripomb, podanih na prejšnjem občnem zboru sindikata. Problem v zvezi s povišanjem osnovne postavke šivilje je bil po zboru najbolj pereč problem. O tem smo se pogovarjali na več sestankih in ko smo v februarju prejeli nekoliko boljši OD, nas je presenetil interventni zakon.

Ob smrti bližnjih smo se odločili za ikebane in jih tudi plačevali iz blagajne sindikata.

Tudi pri povračilu stroškov prihoda na delo smo stvar s svojim predlogom nekoliko normalizirali, čeprav še vedno vemo, da smo daleč od realnega povračila stroškov.

Informiranosti smo posvetili precej pozornosti, ker je pač vsakemu delovnemu člo-

veku potrebna resnična pa tudi pravilna informacija o tem, kaj se je dogajalo znotraj DO.

Še vedno pa ne moremo biti zadovoljni z udeležbo naših izvoljenih delegatov v delegacijah samoupravnih interesnih skupnosti. Na sestankih smo obravnavali poslovanje DO, kakor tudi poslovanje TOZD skozi celo leto. Reševali smo prošnje za otroške dodatke, kakor tudi razpored letovanja naših delavcev.

Predlagali smo tudi način reševanja problema, po katerem bi pošiljali naše delavce v toplice na rehabilitacijo. Vendar pa je naš predlog ostal nekje v predalu, čeprav imajo nekatere druge DO ta problem že rešen. Razpravljali smo o premajhnih počitniških zmogljivostih v času kolektivnega dopusta, kakor tudi o dolžini trajanja kolektivnega dopusta glede na obstoječe počitniške kapacitete.

Ob novem letu in 8. marcu smo se spomnili naših delavk ter jih obiskali s šopki in primernimi darili.

Organizirali smo enodnevni izlet v Goriška Brda in naročili ozimnico, na katere kvaliteto in ceno je bilo izrečeno mnogo pripomb. Ob koncu leta pa smo še evidentirali možne kandidate za samoupravne organe, pripravljamo se za obisk naših sodelavcev, ki so dalj časa na bolniški.

Vem, da je še veliko problemov, ki nas tarejo, vendar pa je mnogo stvari, o katerih smo v preteklosti še razpravljali, sedaj predpisano z zakoni, samoupravnimi sporazumi in interventnimi zakoni, tako da o nekaterih stvarih sicer lahko še razpravljamo, vendar nanje ne moremo vplivati. Tako se človeku poraja misel, da je sindikat organizacija, ki naroča ozimnico, pripravlja zabave in izlete.

Ivan Malešič

V drugi polovici meseca decembra smo bili priča novoletni gneči v naši industrijski prodajalni. Veliko število kupcev je privabil 20 odstotni popust na ceno konfekcijskih izdelkov in volne. Za popust smo se odločili iz dveh razlogov:

– da omogočimo delavcem Beti dodatni ugodni novoletni nakup naših izdelkov

– da poizkusimo na ta način prodati del zaloga, ki vežejo sredstva in bremenijo rezultat poslovanja

Menimo, da je bila odločitev pravilna, kar dokazujejo tudi rezultati. V enajstih mesecih preteklega leta smo preko naše prodajalne plasirali za okrog 84 starih milijard izdelkov, samo v decembru, in to v drugi polovici meseca, pa za preko 36 milijard. Torej smo leta 1987 v lastni prodajalni dosegli realizacijo v višini preko 120 starih milijard. Podatki govorijo o tem, da trgovina z osmimi prodajalkami v popolnosti opravičuje svoj obstoj in da bi tudi v bodoče nadaljevali s podobnimi akcijami in na ta način pospeševati prodajo industrijske prodajalne. Ko govorimo o prednovoletni akciji v trgovini, ne moremo mimo tega, da ne bi pohvalili prizadevnega prodajalnega osebja in drugih sodelujočih prostovoljcev, ki so na različne načine pomagali, da so bili kupci primerno postreženi in da je bila trgovina vse dni akcije primerno založena z asortimanom izdelkov. Z akcijo smo opravičili tudi lanskoletno odločitev, da prostore za prodajalno preuredimo v priročno skladišče prodajalne. S tem smo rešili problem prevzema robe v prodajalno in omogočili trgovkam, da imajo lahko trgovino primerno založeno z izdelki tudi za dneve, ko pričakujejo večji obisk kupcev, predvsem organiziranih skupin izletnikov ob sobotah.

Janez Žele

Metlika, 27. januar 1988

NA OBISKU V ČRNOMLJU

Silva, Katica, Tončka, Ksenja

Z današnjim zapisom uredništvu enega od sklepov uredniškega odbora, da moramo slejkoprej z novinarsko beležnico in fotoaparatom obiskati vse naše temeljne organizacije, pogledati, o čem govorijo naši uslužbenci, kaj hvalijo, kaj kritizirajo in podobno. Tokrat smo skočili v bližnji črnomaljski tozd. Lepo so nas sprejeli. Pogovorili smo se z direktorico Silvo Perše, ki nam je natresla veliko zanimivih podatkov, iz obiska samega pa smo odnesli precej lepih vtisov.

Referentka **Katica Plevnik** je bila bolj kratka. Saj vemo, da referenti za splošne zadeve neradi govorijo, da imajo vedno premalo časa, ali, kot je rekla Katica: »Dnevno mi zmanjka časa!« Pobrskali smo tudi po delu sindikalne osnovne organizacije. Vsi vemo, da je ta družbenopolitična organizacija v zadnjem času, prav na vseh nivojih, doživela korenite spremembe v delu. S kakšnimi težavami se srečujejo naši črnomaljski sindikalisti je povedala Tončka Jurajevčič.

In ob koncu objavljamo še prispevek Katice Plevnik, ki se je pogovorila s tamkajšnjo čistilko **Ksenjo Kandžič-Seno**. Prispevek je res zanimiv in samo želimo si lahko, da bi Katica še večkrat segla po beležnici in obiskala ter zapisala še več pogovorov kot je današnji.

Dobre delavke odhajajo v pokoj

SILVA PERŠE je v. d. direktorica TOZD konfek-

cija Črnomelj. Bila je sobota, 9. januarja 1988, ko sva jo obiskala z Brankom Matkovičem, pravnikom, a včasih tudi fotografom našega Vezi-la. Vrtar nam pove, da je v svoji pisarni. Po začetni zadregi steče beseda.

– Izdelujemo največ za izvoz. To so kopalke, dresi, joggingi, za domači trg pa puloverje in komplete. Sedemdeset odstotkov naših gotovih izdelkov gre torej na tuje, drugo na domači trg. V preteklem letu smo delali skoraj vse za tujega partnerja. Ne mislim jadikovati, toda srečujemo se z velikimi problemi pri pokritju osnovnega in pomožnega materiala.

– Povejte mi, prosim, kaj o vaših delavcih.

– Trenutno imamo zaposlenih dvesto petinšestdeset ljudi, od tega jih dela v režiji devetinštirideset. Na novo ne zaposluje, ker velja v Beti takšen dogovor, toda če bo ostala naša proizvodnja v lanskoletnih okvirih, nam bo manjkalo enajst neposrednih proizvajalk. Problem je v tem, da odhaja več zares dobrih delavk v pokoj. Samo letos bodo odšle štiri. Nadomestiti bi morali vsaj to fluktuacijo. S pomlajevanjem kolektiva pa prihaja do novih težav. Več je porodniških dopustov. Trenutno zdaj jih ne pride na delo dnevno kar dvaindvajset. To je skoraj desetina vseh zaposlenih. S podobnim problemom se srečujejo tudi v Žakanju.

– Kaj pa strojni park?

– Modeli, ki smo jih pri izboru kolekcije izbrali, ne bodo pokrili strojnega parka, ker smo računali na tujega partnerja. Če pa bomo še naprej delali kopalke, bomo potrebovali nove dvoigelne stroje. Zdajšnji so več ali manj že odsluženi, rezerviranih delov zanje pa ni, ker so to stroji iz tujine. Želimo pa si tudi plinsko postajo za potrebe kuhinje. Poglejte: zdaj prevažamo jeklenke, kar je nevarno in nedovoljeno. Pa tudi veliko dela je s tem.

– Imate novo proizvodno halo. To pa je tudi nekaj.

– Je, vendar so bila nekatera dela dokaj površno izvedena. Streha pušča na več koncih, tako da moramo ob deževju podstavljati plastične posode. Težave pa imamo tudi s kanalizacijo. Večkrat se zamaši, ker so zakopali v zemljo premajhne cevi.

– Če vas človek kliče po telefonu...

– Telefonska centrala je že zelo stara, večkrat pride do izpadov. To bomo morali rešiti. Morda s staro centralo iz Metlike, saj nekje mora biti.

– Pa vzdušje v delovnem kolektivu?

– Zaenkrat je še kar dobro, toda če ne bo prišlo kmalu do popravka osebnih dohodkov, se zna razpoloženje hitro pokvariti. Na zborih delavcev decembra lani smo postavili vrsto vprašanj, na katera čakamo odgovor. To bo moral storiti sindikat.

Tovarišica Perše naju odpelje malicat. Na jedilniku so kranjske klobase z repo in gorčico. V jedilnici je glasba, prav tako v proizvodnih prostorih.

– To je dobro, pravi, preko ozvočitve lahko tudi marsikaj povemo. Ljudje morajo biti dobro obveščeni, sicer lahko kaj hitro pride do nevednosti.

Počasti naju s kavo.

– Stroške za reprezentanco smo zbrisali na ničlo.

Delavci si nosijo kavo v službo. Med malico si jo lahko skuhamo v kuhinji, pove, ko se pozanimava, kaj je v posodicah na mizi.

Preden se posloviva, si ogledava še proizvodnjo.

– Izdelke je moč tudi kupiti. Tu pri nas. Po takšni ceni, kot so v trgovini, mi razloži Peršetova, ker je videla da si ogledujem bermuda kopalke.

Ko sva odhajala, je vrtarja zanimalo, kako je z odkupom let in s priznavanjem minulega dela. Branko mu pojasni, kaj je to minulo delo, vrtar pa kar naprej zagotavlja, da v drugih delovnih organizacijah priznavajo minulo delo tudi tistim, ki so si dokupili leta za odhod v penzijo...

Črnomelj naju sprejme vase s čudno sobotno živahnostjo.

Toni Gašperič

Največ o osebnih dohodkih

KATICA PLEVNIK je referentka za splošne zadeve v TOZD konfekcija Črnomelj.

– V naši pisarni nimamo strogo ločenega dela. K nam se zatekajo ljudje po marsikaj: iščejo različna potrdila, vprašujejo, v katere šole po obveznem osnovnošolskem

šolanju, kam se obrniti za otroški dodatek, kako je s tem pravilnikom, kako s tem

Metlika, 27. januar 1988

členom Statuta. In podobno.
– O čem pa največkrat teče beseda?

– O osebnih dohodkih. Življenjski stroški so iz dneva v dan višji, cene vrtooglavo naraščajo, na knjžici pa je vedno premalo denarja.

– Dela ne manjka, kaj?

– Dnevno mi zmanjkuje časa. Aktivna sem tudi v okviru občine. Kakor hitro spoznajo, da hočeš delati, ti nalagajo nove in nove obveznosti. Toda, to naj ne izveni kot pritožba, ampak le kot ugotovitev. Delam namreč rada.

T. G.

Več pozornosti delavcu – človeku

TONČKA JURAJEVČIČ je bila pred kratkim izvoljena za predsednico osnovne orga-

nizacije sindikata v TOZD konfekcija Črnomelj. Doma je iz Vinice, sicer pa je poročena v Črnomlju.

– Izkusenj pri tem delu nimam, a sem delo sindikata v naši TOZD dobro spremljala. Menim, da je bilo v preteklosti premalo narejenega. Vloga sindikata gotovo ne le v prirejanju zabav, izle-

– tov, v organizaciji nakupa jabolk, suhomesnatih izdelkov in tako dalje. Meni se zdijo najpomembnejši medsebojni odnosi. So že močno skrhani in posvetiti jim bo treba veliko pozornosti. Sindikat bi lahko veliko vplival na življenje in delo ter razmere v TOZD. Navzven verjetno ne bomo imeli kakšnega večjega vpliva.

– Ste sprejeli program dela za leto 1988?

– Smo. V usmeritvah smo podčrtali predvsem to:

– obravnavali bomo planske dokumente za naslednje srednjeročno obdobje

– krepili bomo delegatske odnose

– skrbeli bomo za racionalno trošenje sredstev na vseh področjih

– poskrbeli bomo za to, da bodo samoupravni organi bolje sodelovali med seboj

– skrbeli bomo za zagotavljanje socialne varnosti naših delavcev

– več pozornosti bomo namenjali medsebojnim odnosom

– prav tako bomo skrbeli za delovno disciplino in čistočo

– posebno skrb bomo posvečali strokovnemu in političnemu usposabljanju članstva

– od delegatov bomo zahtevali povratne informacije, tako da bo sleherni delavec obveščen o stališčih in sklepih delegacij

– Veliko tega ste si zastavili. Bo šlo?

– Prepričan sem, da bo. S skupnimi močmi se da napraviti marsikaj. Nam pa volje in pripravljenosti kljub težki situaciji ne manjka.

T. G.

Dosledno in redno

Ksenija Kandžič-Sena je čistilka v TOZD konfekcija Črnomelj. V Črnomelj je prišla pred 20 leti iz mesta Lukovica v Bosni.

Najprej se je zaposlila v podjetju Zora, sedanjem IMV, kjer je delala 4 leta, nato pa se je leta 1972 zaposlila v TOZD konfekcija Črnomelj, kjer so iskali čistilko. Brez pomisleka je vložila prošnjo in sedaj že 16 let opravlja delo čistilke.

V tem času se je zamenjalo že veliko čistilk. Vse so hitro zapuščale to delovno mesto, kar priča, da to delo le ni tako lahko in enostavno. Sama pa vztraja na tem delu, ker pravi, da rada čisti in pospravlja. Svoj poklic ima rada. Želela pa bi, da bi bil poklic čistilke bolj cenjen in da bi vsak posameznik tudi več prispeval k redu in čistoči.

Svojega dela ne bi želela zamenjati. Želi si le, da bi bil OD večji. Kadar ni naše Sene v službi, to vsi takoj opazimo, kajti svoje delo opravlja dosledno in redno.

Na koncu bi dodala samo še to: dandanes težko najdeš človeka, ki bi bil zadovoljen s svojim delom oz. ki bi ga opravljal z veseljem tako, kot to dela naša SENA.

Katica Plevnik

ZAHVALA

Ob prezgodnji smrti moje sestre **MIRICE BADOVINAC** iz Metlike se zahvaljujem sodelavcem iz TOZD metraža za venec, izraze sožalja in za spremstvo na njeni zadnji poti.

Brat Gabre Badovinac

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža **NIKOLA MUŽE** iz Ribnika 22 se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz TOZD Žakanje za podarjeno ikebano, tolažilne besede, izraze sožalij in za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoča žena
Ana Muže z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta **JURAJA REHORIČA** se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD Žakanje za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in denarno pomoč.

Hvala vsem, ki so mojega očeta pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoča hčerka
Ana Vrboš z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta **Josipa GRŠIČA** se iskreno zahvaljujem sodelavkam iz TOZD Žakanje za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Hvala vsem, ki ste mojega očeta spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoča hčerka
Dragica Radman

Metlika, 27. januar 1988

OB STAVKI UČITELJEV SŠTU

Da bi lažje razumeli

Srednja šola tekstilne usmeritve je ustanova, v katero se lahko vpiše vsakdo, ki bi rad končal skrajšani program za pomočnika tekstilnega konfektorja ali srednji program za tekstilnega konfektorja I oziroma II. Ni nujno, da ima učenec štipendijo Kometa, Beti, Novoteksa ali Laboda, saj dobiva šola denar za svoje delo (tudi za osebne dohodke) iz sredstev, ki se zberejo v izobraževalni skupnosti za tekstil. Tja prispevajo po določeni prispevni stopnji denar tudi zgoraj omenjene delovne organizacije.

Srednja šola tekstilne usmeritve je TOZD DO Beti. Soustanovitelj je Izvršni svet skupščine občine Metlika. Samoupravnega sporazuma o soustanovitvi Labod, Komet in Novoteks niso nikoli podpisali.

Šola uporablja za nemoten potek pouka specializirane učilnice za kemijo, biologijo in fiziko v Srednji šoli naravoslovne, kovinarske in družboslovne usmeritve Edvard Kardelj v Črnomlju. Tako je bilo dogovorjeno že pred letom 1980 v Ljubljani na Izobraževalni skupnosti za tekstil. Do takšne odločitve je prišlo verjetno zato, ker je SŠTU premajhna, da bi samostojno imela sicer z zakonom predpisane kabine. Učenci iz SŠTU Metlika imajo pouk telesne vzgoje v telovadnici metliške osnovne šole in v Črnomlju, kar je edina možna rešitev, saj je znano, da ob Beti nimamo takšnega objekta.

Kaj je bilo narejenega?

Od uvedbe usmerjenega izobraževanja (1980. leta) je bilo v SŠTU narejeno tole:

(samo večji posegi, ureditve in akcije)

a) garaža je bila preurejena v razred

b) iz nekdanje trgovine sta bili narejeni pisarni in garderoba za učence

c) nekdanja zbornica, ravnateljeva pisarna in knjižnica sta bili preurejeni v razred

d) kupljena je bila oprema za razrede, pisarne in zbornico

e) urejena je bila učilnica za pouk osnov tehnike in proizvodnje

f) preurejena je bila razporeditev strojev v delavnici za praktični pouk

g) kupljena je bila vrsta avdio-vizuelnih sredstev za posodobitev učno-vzgojnega procesa

h) urejena je bila knjižnica

i) kupljenih je bilo več sto strokovnih in leposlovnih knjig

j) več učiteljev si je pridobilo višješolsko in visokošolsko izobrazbo, opravilo strokovne izpite, potrebne seminarje in tečaje

k) močno se je izboljšala izobrazbena struktura učiteljev SŠTU

l) v šoli so bili konstituirani samoupravni organi, sprejeti vsi samoupravni akti, vodeni z Zakonom o usmerjenem izobraževanju predpisani spisi, drugo (letni delovni načrt, analiza dela, letna priprava na učiteljevo delo itd.)

– Vse to in tudi rešitve s Črnomljem, je pripomoglo k verifikaciji šole. Za to je bilo potrebnega nemalo napora. Veliko energije in prepričevanj je bilo potrebnih, da je šola ostala v Metliki in da je družbeno priznana (verificirana).

– Srednja šola tekstilne usmeritve bi kot nujno potrebovala vsaj še eno klasično učilnico, saj ni mogoče imeti pouka, kadar je v Metliki vseh sedem oddelkov. Šola je to reševala s športnimi dnevi, tudi s pouka prostimi dnevi ali pa s praktičnim poukom.

Učitelj, njegovo delo, obveznosti in drugo

Učitelj splošnih in strokovnih-teoretičnih predmetov ima tedensko po zakonu o usmerjenem izobraževanju od 21–23 ur neposrednega vzgojnoizobraževalnega dela, učitelj praktičnega pouka pa od 25–30 ur. Preostali čas do 42-urnega tednika pa naj bi dosegel z naslednjim delom:

- priprave na pouk
- dopolnilni in dodatni pouk
- mentorstvom interesnih dejavnosti, ZSMS, RK, OZN itd.
- urami nadomeščanja s pripravo
- roditeljskimi sestanki in govornimi urami
- strokovnim izpopolnjevanjem
- konferencami učiteljskega zbora
- s spremstvom in organizacijo športnih, kulturnih in naravoslovnih dni ter ekskurzijami
- popravni in dodatnimi izpiti
- s popravami šolskih in kontrolnih nalog.

Pomoč BETI šoli

Beti je, naštejmo samo najvažnejše stvari, nudila šoli:

- dodatna sredstva za nemoteno potekanje učnovzgojnega programa (razliko med porabljenimi sredstvi in dobljenimi sredstvi s PIS za tekstil)
- material za praktični pouk
- stanovanja za učitelje
- štipendije za študij ob delu
- usluge tehno servisa (popravila strehe, sanitarij, strojev, beljenje, popravilo parketa itd.)

- stanovanjska posojila
- brezplačno fotokopiranje, razmnoževanje, krojenje za potrebe praktičnega pouka, izdelavo krojnih slik itd. (glej tabelo I)

Pod ostala sredstva so šteta sredstva, ki si jih pridobi šola samostojno s svojim delom (prodaja izdelkov, narejenih pri praktičnem pouku, tečaji, izobraževanje ob delu itd.)

Očitki in zahteve učiteljev

Učitelji SŠTU so prekinili delo 28. 12. 1987. Ta dan ni bilo pouka. Vodstvu DO Beti so v pismu 21. 12. 1987 (poslano je bilo tudi na druge naslove) očitali oziroma so zahtevali predvsem naslednje:

- šola nima specializiranih učilnic
 - delavnica za praktični pouk je premajhna, oprema pa je zastarela
 - šolski hodnik je preozek
 - učilnice za teoretični pouk so neprimerne
 - ni pogojev za izvajanje pouka telesne vzgoje
 - sanitarni prostori so neprimerni in premalo jih je
 - rangi, po katerih so plačani učitelji, ne ustrezajo, kajti osebni dohodki učiteljev SŠTU zaostajajo za osebni dohodki učiteljev v drugih šolah, glede na stopnjo izobrazbe pa tudi za osebni dohodki znotraj delovne organizacije Beti
 - razčistiti je treba finančne odnose med TOZD SŠTU in DO Beti
25. 12. 1987 je bil razgovor z vodstvom Beti. Ker z odgovorom na dopis niso bili zadovoljni, so napovedali prekinitev dela 28. 12. 1987. Prekinitev dela je bila napovedana tudi za 11. 01. 1988, toda do nje ni prišlo. 08. 01. 1988 je bila seja

TABELA I

Financiranje rednega poslovanja šole

Leto	1986	Struk. %	1.1.-3.9.87	Struk. %
Sredstva dobljena po standardih PIS	60.221	69	84.577	67
Ostala sredstva	5.906	7	9.339	7
Prispevek Beti za funkcioniranje šole	21.107	24	32.200	25
Potrebna oz. potrošena sredstva za funkcioniranje šole	87.234	100	126.116	100

delavskega sveta DO Beti, z učitelji SŠTU pa sta se 28. 12. 1987 pogovarjala tudi sekretar OK ZK Metlika in sekretar občinskega sveta zveze sindikatov Metlika. Sestal se je kolegij, 07. 01. 1988 je imel sejo IS skupščine občine Metlika. O prekinitvi dela je poročala ljubljanska TV, Dolenjski list, Delo, regionalna radijska postaja Novo mesto in še kdo.

Sklepi delavskega sveta

– delavski svet sprejema in soglašja s sklepi Izvršnega sveta skupščine občine Metlika, z dne 07. 01. 1988

- zavrača kritiko, naslovljeno na delovno organizacijo Beti, da je ravnala nekorektno, netolerantno in da ni dovolj v okviru svojih možnosti skrbela, materialno in drugače, za šolo ali za učitelje
- delavski svet smatra, da je v nastali situaciji potrebno ravnati skladno z Zakonom o združenem delu, zlasti 638. ali 623. členom in zato:
 - poziva učitelje, da pretehtajo svoje odločitve in nadaljujejo nemoteno učni proces.
 - osvoji se predlog Izvršnega sveta skupščine občine Metlika in vodstva DO, da se formira delovna skupina, ki vsestransko prouči delovanje, probleme in perspektivo SŠTU Metlika in do 31. 05. 1988 sestavi poročilo s

RECIMO MALO PA PRAVO

PREJ GRM ZRASTE, PREDEN GA KOZA OBIRA

- predlogi ter ga dostavi ustanoviteljem šole, in sicer Izvršnemu svetu skupščine občine Metlika in DO Beti
- delavski svet nalaga svetu šole, da določi osebo v to delovno skupino iz svoje sredine
- nalaga vodstvu DO, da določi člana DO Beti v to skupino in skrbi, da bo imela delovna skupina na razpolago vse potrebne informacije in da ji omogoči in poskrbi za vse kontakte, ki bodo potrebni, da se zgornja naloga opravi
- naproša Izvršni svet skupščine občine Metlika, da določi svojega člana v to delovno skupino
- zadolži se vodstvo DO, da o teh sklepih seznanijo učitelje šole 09. 01. 1988
- zadolži se vodstvo DO, da tudi nadalje na ustrezen način obvešča DS DO o poteku dogodkov.

katere koli stran z željo, da bi se zadeva reševala po samoupravni poti. Menimo, da je tako prav.

O zadevi SŠTU bo izgovorjenih verjetno še veliko besed. Upati je le, da bodo padle na plodna tla, ali povedano drugače, da bodo razprave pripeljale k cilju, ta pa je: sodobno opremljena šola z zagnanim, sposobnim in dela voljnim kadrom.

Nenazadnje pa so tu tudi učenci iz domala vse Slovenije in sosednje Hrvaške. Zagotoviti jim je treba nemoten potek pouka in jim ponuditi veliko znanja, ki ga ne bodo imeli nikoli preveč, ko bodo zapustili šolske klopi in se bodo srečali z življenjem, ki ne pozna samo veselja, ampak tu in tam tudi kakšno prekinitvev dela.

Toni Gašperič

Namesto zaključka

Uredniški odbor Vezila se je na sestanku 12. 01. 1988 odločil, da o zadevi SŠTU ne daje nikakršnih sodb, zaključkov ali naukov. Napisali smo dejstvo: pošteno, odkrito, brez »navijanja« za

Metlika, 27. januar 1988

OBVEZNO PREBERITE

Tole boste gotovo prebrali, čeprav je malce dolgo. Toda koristno za vas. Gre za novost, ki se vam bo zdela v začetku nekoliko zamotana, a ni tako. Tudi odpora do registriranih ur ni treba imeti, četudi je v človeški naravi, da se »upira« neznanemu, zdi se mu tuje in sovražno. Videli boste: po prebranjem se vam bodo stvari razjasnile. Še bolj pa bo vse skupaj enostavno, ko bomo »zadevo« preizkusili v praksi.

I.

UREDITEV DELOVNEGA ČASA

Ureditev delovnega časa v DO »Beti« izhaja iz zakonsko predpisane 42-urne tedenske delovne obveznosti. V okviru meseca mora delavec svojo delovno obveznost opraviti po letnem delovnem koledarju, dnevni delovni čas pa je urejen z urnikom kot sledi:

Tabela I.

O P I S	Dopoldne	Popoldne	Ponoči
– Najzgodnejši dovoljeni začetek dela (ZD)	5.45	13.45	21.45
– Obračunski začetek dela (ZR)	6.00	14.00	22.00
– Začetek obveznega delovnega časa (ZN)	6.00	14.00	22.00
– Konec obveznega delovnega časa (KN)	13.45	21.45	5.45
– Obračunski konec dela (KR)	14.00	22.00	6.00
– Najkasnejši dovoljeni konec dela (KD)	14.00	22.00	6.00

Iz gornjega urnika sledijo naslednja časovna trajanja najmanjšega dovoljenega,

Tabela II.

O P I S	Dopoldne	Popoldne	Ponoči
– Najmanjši dovoljeni delovni čas (ZN KD)	7.45	7.45	7.45
– Najdaljši dovoljeni delovni čas (ZD KD)	8.15	8.15	8.15
– Obračunski delovni čas (ZR KR)	8.00	8.00	8.00
– Obvezni delovni čas (ZN KN)	8.00	8.00	8.00

OPOMBA: Za delavke in delavce, ki svojo delovno obveznost vedno opravljajo samo v eni izmeni (dopoldne), se smiselno uporabljajo časi iz te kolone.

V primeru 42-urne delovne obveznosti zaposlenih v SŠTU se ravna po zakonu o usmerjenem izobraževanju in izda posebno navodilo.

Za trgovino in frizerski salon, kjer delavci svojo tedensko 42-urno delovno obveznost realizirajo v 6 (šestih) delovnih dnevih, delavski svet DSSS izda sklep o obratovalnem času, ki se dopolni s posebnim navodilom.

II.

OPREMA ZA REGISTRACIJO DELOVNEGA ČASA

Registracijo delovnega časa kadarkoli, tudi če delamo na proste sobote,

nedelje ali praznike in ne glede na delovno izmeno, v skladu z odrejenim urnikom podpira in omogoča posebna oprema, ki se sestoji iz:

- 1) šestih 4-tipkovnih registriranih postaj, postavljenih v nadstrešku vhoda v prostore srednje šole tekstilne usmeritve in namenjenih za registracije vseh:
 - prihodov na redno delo,
 - morebitnih povratkov na delo pred iztekom delovnega časa na osnovi poprejšnjega odhoda z dela med delovnim časom,
 - odhodov z rednega dela;
- 2) posebne 16-tipkovne registrirane postaje, nameščene v vratarnici in namenjene za registracije vseh vrst:
 - odhodov z dela med delovnim časom,
 - prihodov v tovarno in odhodov iz nje izven delovnega časa;
- 3) krmilnika mreže vseh registriranih postaj z vgrajeno uro, ki je povezan z elektronskim računalnikom in zato instaliran v prostorih SOIS.

III.

IZPOLNJEVANJE DELOVNE OBVEZNOSTI

Čas prisotnosti na delu, ki ga evidentira sistem za registracijo delovnega časa, je čas med prvim prihodom in zadnjim odhodom istega dne. Prihod na delo je lahko tudi pred ZD (najzgodnejšim dovoljenim začetkom dela) ter odhod z dela tudi po KD (najkasnejšem dovoljenem

koncu dela), vendar se čas pred ZD in čas po KD ne šteje v izpolnjevanje delovne obveznosti (ne vpliva na gibanje salda delovnega časa). Iz tega sledi, da se kot izpolnjevanje delovne obveznosti lahko upošteva največ 8.15 ur na dan.

V izpolnjevanje delovne obveznosti štejemo tudi upravičene plačane odsotnosti z dela. Ne glede na to, ali so delne (poznejši prihod na delo oz. predčasni odhod) ali celodnevne narave, velja pravilo, da se v dneh odsotnosti začnajo registrirati z ZR (obračunskim začetkom dela) oz. prenehajo registrirati s KR (obračunskim koncem dela).

Upravičene plačane odsotnosti z dela, ki se štejejo v izpolnjevanje delovne obveznosti in jih torej ni treba posebej kompenzirati, so:

- 1) redni letni dopust,
- 2) izredni letni dopust,
- 3) izredni neplačani dopust,
- 4) odsotnost zaradi odziva vojaškim ali drugim organom,
- 5) odsotnost zaradi opravljanja javnih funkcij,
- 6) odsotnost zaradi študija ob delu, če ima delavec z DO sklenjeno pogodbo o izobraževanju,
- 7) odsotnost zaradi udeležbe na seminarjih, tečajih ipd., kamor je delavca napotila DO,
- 8) odsotnost zaradi bolezni, nege, poroda, okrevanja ali spremstva,
- 9) odsotnost zaradi službenega potovanja, kadar delavec opravlja naloge svojega delovnega področja zunaj kraja sedeža DO,
- 10) službena odsotnost, kadar delavec opravlja naloge svojega delovnega področja v kraju sedeža DO,
- 11) ostale odsotnosti: suspenz, pripor...

OPOMBA: Če navedene odsotnosti trajajo po cele dni, se v elektronski računalnik (mimo sistema za regi-

Ureditev delovnega časa

stracijo) ažurirajo bodisi v naprej (če jih je možno napovedati), ali se vanj vnesejo naknadno, če pa nastopijo (se začnejo) med trajanjem rednega delovnega časa, se njihov začetek registrira preko posebne registrirne postaje v vratarnici na osnovi poprej izstavljenih in s simbolom SLI označene dovolilnice.

IV.

NEIZPOLNJEVANJE DELOVNE OBVEZNOSTI (ODSOTNOSTI, KI SE NE ŠTEJEJO V FOND DELOVNEGA ČASA)

Odsotnosti, katerih čas se ne prišteva v fond delovnega časa in jih je potrebno ustrezno kompenzirati, so:

- 1) privatni izhodi, (upravičena neplačana odsotnost),
- 2) zakasnitve na delo oz. prihodi po ZN – začetku obveznega delovnega časa (upravičena ali neupravičena neplačana odsotnost),
- 3) Odhodi z dela (sicer lahko brez dovolilnic) v času med KN – koncem obveznega delovnega časa in KR – obračunskim koncem dela (upravičena neplačana odsotnost),
- 4) odhodi z dela brez dovolilnic oz. brez vednosti vodje ali njegovega namestnika v času med ZN – začetkom obveznega delovnega časa in KN – koncem obveznega delovnega časa (neupravičena neplačana odsotnost),
- 5) odsotnosti z dela brez opravičljivega razloga oz. odsotnosti, ki jih delavec ne javi v 24 urah (neupravičena neplačana odsotnost).

Navedene odsotnosti s tem, da imajo nekatere neupravičene za posledico ustrezne disciplinske sankcije, se lahko kompenzirajo iz naslednjih virov:

- 1) morebitnega pozitivnega salda fonda delovnega časa,

- 2) rednega letnega dopusta iz tekočega ali v tekoče koledarsko leto prenešenega dopusta iz preteklega leta.

OPOMBA: Tudi za vse vrste upravičenih ali neupravičenih neplačanih odsotnosti velja pravilo, da se ne glede na to, ali so delne (poznejši prihod oz. predčasni odhod z dela) ali celodnevne narave, v dneh odsotnosti začenjajo registrirati z ZR (obračunskim začetkom dela) oz. prenehajo registrirati s KR (obračunskim koncem dela).

V.

DOVOLJEVANJE ODSOTNOSTI MED DELOVNIM ČASOM

Odhod iz DO oz. dovolilnico s pravilno obkroženim simbolom:

- SLI: upravičen plačani izhod (karkoli od naštetih upravičenih plačanih odsotnosti pri poglavju III),
- PIZ: upravičen neplačani izhod (privatni izhod), ter s kratko opisanim vzrokom odhoda izstavi in podpiše vodja posamezne organizacijske enote. Poleg vodje mora dovolilnico podpisati tudi direktor TOZD/sectorja. Samo v primerih, če je odsoten iz DO, lahko namesto direktorja dovolilnico

podpiše oseba, ki ga nadomešča.

OPOMBA: S +(križcem) označene osebe so strokovni člani kolegija glavnega direktorja in edini upravičeni do izhodov iz tovarne brez dovolilnice, so se pa kljub temu dolžni ustrezno registrirati.

V primerih odsotnosti obeh v seznamu navedenih pooblaščenih podpisnikov dovolilnic v okviru iste organizacijske enote je treba poskrbeti, da dovolilnico podpiše katerakoli druga primarno pooblaščen oseba iz DO, ki pa mora o tem naslednji dan obvestiti pristojnega vodjo delavca, za katerega je bila podpisana dovolilnica.

Dovolilnice pristojni podpisujejo do 7.00 ure zjutraj. Za delavke in delavce, ki delajo v popoldanski ali nočni izmeni, dovolilnice pooblaščen vodje oz. njihovi namestniki izdajajo in podpisujejo v naprej pred 14.00 uro. V izjemnih primerih (bolezen, smrt, ostali nepredvideni izjemni dogodki) jih po tej uri v skladu s predpisanimi postopki izpolnjevanja lahko izdajo in podpišejo tudi vodje izmen.

Odsotnost (privatni izhod) je delavcu možno odobriti tedaj, ko z odsotnostjo ni bistveno moten delovni proces in ko privatnih opravkov ni mogoče opraviti izven delovnega časa.

SEZNAM PRIMARNO IN V NJIHOVI ODSOTNOSTI POOBLAŠČENIH OSEB ZA IZDAJANJE IN PODPISOVANJE DOVOLILNIC

Organizacijska enota	Primarno pooblaščen oseba	Oseba v njeni odsotnosti
TOZD Kodranka in volna	+Direktor TOZD	Tehnični vodja
TOZD Metraža	+Direktor TOZD	Vodja razvoja in priprave
TOZD Konf. Metlika	+Direktor TOZD	Vodja šiv. in adjustirnice
DSSS - Vodstvo DO	+Glavni direktor	+Svetovalec gl. direktorja
DSSS - KSS	+Direktor KSS	Vodja pravne in sam. službe
DSSS - FS	+Direktor FS	Vodja finančne službe
DSSS - RS	+Direktor RS	Računovodja
DSSS - ZTS	+Direktor ZTS	Pomočnik direktorja ZTS
DSSS - SOIS	+Direktor SOIS	Vodja organiz. in program.
DSSS - GPS	+Direktor GPS	Vodja PAO
DSSS - Tehnični servis	+Vodja TS	Pomočnik vodje TS
Konfeksijska skupnost	+Komercialni vodja	+Tehnični vodja

VI.

ODOBRAVANJE REDNEGA ALI NADURNEGA DELA PRED ALI PO POTEKU REDNEGA DELOVNEGA ČASA

Vodja posamezne organizacijske enote (direktor TOZD/sectorja) lahko v upravičenih primerih izda nalog (dovoljenje) o delu izven rednega delovnega časa med tednom, v soboto, nedeljo ali na praznik. Nalog (dovolilnico) z ustreznim obkroženim simbolom:

- NAD: dovoljenje za redno delo izven delovnega časa,
 - OND: dovoljenje za posebej plačano nadurno delo.
- se mora vedno izstaviti v naprej. Sicer pa so način in pristojnosti oz. formalnosti pri tem smiselno enake kot pri izstavljanju dovolilnic za izhode med delovnim časom.

V primerih celodnevne službene odsotnosti, ko je s potnim nalogom dokazana odsotnost več kot 12 ur, ima delavec pravico do dodatnega vnosa salda 1 (ene) ure. Tak vnos smejo odobravati direktorji TOZD/sectorjev, zanje pa glavni direktor DO. Glavni direktor si odobritev vnosa salda podpisuje sam.

OPOMBA: To določilo edine ne velja za šoferje tovornih in osebnih avtomobilov.

Razlika med odobrenim rednim delom pred ali po poteku rednega delovnega časa in nadurnim delom je vsebinske in obračunske narave. Čas prvega se namreč prišteva k saldu fonda delovnega časa, medtem ko se nadurno delo evidentira posebej in torej ne prišteva k omenjenemu saldu.

Ne glede na to, kakšnega izvora je morebitni presežek salda rednega delovnega časa (redno delo izven delovnega časa, predčasni prihodi na delo, službene odsotnosti nad

Metlika, 27. januar 1988

UREDITEV DELOVNEGA ČASA

12 ur), velja pravilo, da se lahko kompenzira s celodnevni ali delnimi privatnimi (PIZ) odsotnostmi bodisi v tekočem mesecu ali pa se prenaša v naslednje mesece in se torej kompenzira, ko je to možno.

Čas posebej evidentirane nadurnega dela ne sme znašati več kot 30 ur na mesec.

VII.

NAČIN REGISTRIRANJA PREKO 4-TIPKOVNIH REGISTRIRNIH POSTAJ

Ob normalnem delovanju registracijo lahko opravimo preko katerekoli 4-tipkovne registrirne postaje, ki je v trenutku prihoda ali odhoda prosta. Kot pripomoček za to nam služi kartica z magnetnim nanosom, ki jo moramo vedno nositi s seboj, sicer registracije ne moremo opraviti v skladu s predpisanimi postopki, ti pa so:

1) kartico poprimemo ob spodnjem robu in jo obrnemo tako, da z njene zgornje strani normalno lahko odčitamo podatke o lastniku kartice:

Zgornja stran kartice:

DO »BETI« Metlika

PRIIMEK IN IME

Mat. št. delavca: 9999

Številka kartice: 9999

Spodnji rob kartice

v tem, za registracijo že pripravljenem položaju, je magnetni nanos na spodnji in prijemu roke (prstov) odmaknjeni strani kartice:

Spodnja stran kartice:

Magnetni nanos

Spodnji rob kartice

2) s tako obrnjeno kartico skozi režo, ki je na spodnjem delu postajice, od desne proti levi potegnemo tako, da začne postajica piskati, hkrati pa se na njenem zaslonu izpišeta priimek in ime lastnika kartice. Oboje nas opozarja, da moramo pristisniti na ustrezni gumb

postajice z naslednjima oznakama:

– PRI (prihod, če prihajamo na delo ali

– ODH (odhod), če odhajamo z dela.

Po pritisku na gumb postajica preneha piskati in na zaslonu lahko odčitamo zapis PRI oz. ODH. s tem smo svojo registracijo opravili in postajica je hip zatem že nared za registracijo naslednjega delavca ali delavke.

3) Razen za registracije prihodov in odhodov se registrirnih postaj lahko poslužujemo tudi za vpogled salda, ki nam (izraženo v urah in minutah) pove bodisi preveč oddelanega časa v tekočem mesecu ali obratno – koliko nam ga do trenutka vpogleda morda manjka. Vpogled salda opravljamo vedno posebej in tako, da po potegu kartice pritisnemo na gumb SAL (saldo). V principu smemo vpogled salda opravljati kadarkoli, bodisi pred ali po registraciji prihoda ali odhoda, lahko tudi med odmorom, paziti moramo le, da s tem ne oviramo rednih registracij drugih delavk in delavcev DO.

VIII.

IZJEMNI STATUSI IN OPOZORILA PRI REGISTRACIJAH

Še pred potegom kartice skozi režo registrirne postaje moramo s pogledom na njen zaslon na hitro preveriti, če deluje:

1) registrirna postaja normalno deluje, če je na njenem zaslonu zapisan dan v tednu, datum ter ura in minuta,

2) registrirna postaja ne deluje, če je izklopljena (na zaslonu ni ničesar) ali če na njem piše »registracija ni možna«. V takšnih slučajih moramo jasno pristopiti k neki drugi postaji.

Če kartice pravilno ne obrnemo, je ne potegnemo v pravi smeri (od desne proti levi) ali če to storimo prepočasi, postajica ne zapiska, prav tako se na zaslonu ne izpišeta priimek in ime, zato moramo poteg kartice pravilno in primerno hitro ponoviti.

Pri registracijah prihodov in odhodov ali pri vpogledih saldov moramo vedno izbirati pravilne tipke, ki so tudi ustrezno označene. Morebitne pomote (zamenjave tipk) bi zagotovo rezultirale v določenem napačnem izkazovanju registriranja delovnega časa. Tretja tipka na 4-tipkovni registrirni postaji, gledano od leve proti desni, nima nobene oznake, pa tudi funkcije ne, zato je ni treba pritisniti.

Če se nam pri potegih kartice skozi režo registrirne postaje kdaj na njenem zaslonu pojavi zapis »ponovi registracijo«, je treba to s ponovnim potegom kartice vred tudi storiti. Ob normalni skrbi naj bi kartica zadoščala za uporabo nekaj let. Na morebitno njeno poškodovanost nas opozarja prav pogosto pojavljanje zapisa »ponovi registracijo« na zaslonu registrirne postaje.

Če se nam pri vpogledu salda na zaslonu registrirne postaje kdaj pojavi zapis »ni podatkov« ne pomeni, da so podatki izgubljeni, v tistem trenutku zaradi preobremenjenosti ali celo prekinitve komunikacije z elektronskim računalnikom, kjer so pohranjeni, pač niso dostopni. Zato je treba na vpogled salda nekaj trenutkov počakati in postopek ponoviti in če se sporočilo »ni podatkov« znova pojavi, nameravani vpogled salda preložiti na neki poznejši čas.

OPOMBA: Morebitna preobremenjenost ali celo prekinitve komunikacije z elektronskim računalnikom pa v nobenem slučaju ne ovira postopkov registracij priho-

dov in odhodov, saj le-ti potekajo po čisto drugačnih tehničnih zakonitostih.

IX

NAČIN REGISTRIRANJA PREKO 16-TIPKOVNE REGISTRIRNE POSTAJE

S posebno 16-tipkovno registrirno postajo rokujejo samo vratarju. Tehnično tu registracije potekajo na enak način, kot to velja za 4-tipkovno registrirne postaje, prav tako zanjo veljajo vsa opozorila, opisana pri poglavju VIII).

Razen simbolov SLI, PIZ, NAD in OND ter PRI, ODH in SAL, katerih pomen že poznamo, so na 16-tipkovni registrirni postaji še nekatere druge označene in neoznačene tipke, ki pa se za potrebe evidence v naši DO ne uporabljajo.

Pri registracijah odhodov z dela med delovnim časom (lahko tudi pred ZN – začetkom obveznega delovnega časa, če smo v ta namen predčasno registrirali svoj prihod na delo), postopamo takole:

1) Podpisano dovolilnico z ustrezno obkroženim simbolom (SLI ali PIZ) hkrati s kartico izročimo vratarju. Vrtar po potegu kartice skozi režo pritisne na tisto tipko registrirne postaje, ki ustreza označenemu simbolu, nakar nam kartico vrne.

2) Šoferji tovornih in osebnih avtomobilov morajo pred začetkom potovanja vratarju izročiti v naprej pripravljeni potni nalog, na podlagi katerega vrtar v posebno knjigo vpiše ustrezne podatke o nameravanim potovanju. Hkrati s tem mu izročijo tudi svojo kartico in vratar jim s pritiskom na tipko SLI registrira odhod na službeno potovanje, nakar jim oboje vrne.

3) Registracije odhodov z dela med delovnim časom morajo vselej opravljati

UREDITEV DELOVNEGA ČASA

tudi vodilni delavci DO (strokovni člani kolegija glavnega direktorja). Ker so upravičeni do odhodov brez dovolilnic, zanje velja, da vratarju izročijo samo kartico, medtem ko mu vzrok odhoda (ustrezní simbol) povedo. Po opravljeni registraciji jim vratar kartico vrne.

OPOMBA: Če delavec, ki ni upravičen do odhodov brez dovolilnic oz. nalogov za službeno potovanje, pri odhodu iz tovarne med delovnim časom vratarju izroči samo kartico, mu vratar s pritiskom na tipko ODH registrira odhod, ki do nadaljnjega (do ugotovitve stvarnega stanja) pomeni neupravičeno neplačano odsotnost z dela. Če mu ne predloži niti kartice (to velja za vse), pa vratar delavca zapiše v posebno knjigo, kar se smatra kot hujša kršitev delovne discipline (169. člen pravilnika o delovnih razmerjih).

Pri registracijah odobrenega rednega ali nadurnega dela pred ali po poteku rednega delovnega časa postopamo takole:

1) Podpisano dovolilnico z ustreznim obkroženim simbolom (NAD ali OND) hkrati s kartico izročimo vratarju. Vratar po potegu kartice skozi režo pritisne na tisto tipko regi-

strirne postaje, ki ustreza označenemu simbolu, nakar nam kartico vrne.

2) Odhod z nadurnega ali rednega dela izven rednega delovnega časa nam vratar registrira s pritiskom na tipko ODH. To edinole ne velja v primerih, kadar smo katerokoli od tu obravnavanih vrst dela začeli opravljati pred začetkom rednega delovnega časa in ga do tega trenutka še nismo zaključili. V takšnih slučajih se prehod nadurnega dela v redno opravi avtomatsko, morebitno predčasno začeto redno delo pa se kar nadaljuje.

Pri formalno neodobrenih prihodih v tovarno izven rednega delovnega časa postopamo tako, da nam vratar potem, ko mu izročimo kartico, s pritiskom na tipko PRI registrira prihod in pri odhodu s pritiskom na tipko ODH odhod iz tovarne. V takšnih slučajih se čas prisotnosti obračunsko ne prišteva nikamor, delavca se obravnava le kot »obiskovalca«.

OPOMBA: Če se naknadno izkaže, da delavec zato ni mogel imeti ustreznega v naprej pripravljenega naloga, ker je bil v tovarno poklican pod »nujno«, se tako registrirani čas lahko tudi prekvalificira (bodisi v redno ali nadurno delo).

X.

POSTOPKI REGISTRACIJ BREZ KARTICE

V primerih, ko kartice še nimamo, (novi delavec), jo pozabimo, poškodujemo ali izgubimo, se toliko časa, dokler smo brez nje, ob prihodih in odhodih z dela javljamo v vratarnici, kjer vratar v posebni obrazec »registracija časa prisotnosti« vpiše naslednje podatke:

- datum,
- priimek in ime,
- številka izkaznice,
- začetek dela (ura/min),
- zaključek dela (ura/min),
- opombe – razlog (pozabljena, poškodovana, izgubljena, novi delavec).

Obrazec se izpolnjuje za vsak dan posebej in se do 7.00 ure naslednjega dne dostavlja v KSS, kjer se podatki za prejšnji dan ustrezno nadalje obdelajo.

Zamenjava kartice na osnovi normalne obrabe se ne bo posebej zaračunavala. Če jo bomo izgubili ali predčasno poškodovali, pa bomo morali stroške za njeno izdelavo (X. 4) vedno kriti sami. Ne glede na vzrok moramo vložiti zahtevo za izdajo nove kartice kar mora odobriti tudi direktor TOZD/sectorja, nakar zahtevo predložimo v KSS. Nalog za izdelavo nove kartice izda direktor KSS.

Ob prekinitvi delovnega razmerja mora delavec kartico vrniti.

XI.

KONČNE DOLOČBE, NAVODILA

V vseh primerih ažuriranj odsotnosti z dela mimo sistema za registracijo, bodisi v naprej ali naknadno, se mora vsakdo obračati na svojega poenterja oz. obračunavalca OD, ki jih je dolžan v sodelovanju s strokovnimi delavci iz KSS in SOIS sproti in dosledno izvajati.

Za morebitne naknadne spremembe ali dopolnitve navodila, ki se začne uporabljati od prvega dne poskusnega obratovanja dalje, sta skupaj pristojna edinole KSS in SOIS.

S tem navodilom mora biti na ustrezní način seznanjen vsakdo, ki dela v DO »BETI« na lokaciji Metlika. Prav tako bo moral biti z njegovimi določili vedno seznanjen tudi vsak novo zaposleni delavec.

Ker navodilo podrobno obravnava vse vrste posebnih registracij v vratarnici, ga za svojo uporabo prejme tudi vratarska služba.

Navodilo pripravili:
KSS in SOIS

Tobak ubije več ljudi, kot jih ugonobi aids

»Poljubite nekadilca, uživajte v razliki!« Ta posrečen in brzkone učinkovit nasvet je mogoče prebrati na nalepkah, ki jih nasprotniki kajenja lepijo na svoje avtomobile, kovčke in torbice, na stenah podzemne železnice, na letališčih in mestni ulicah po vseh državah evropske skupnosti.

Od 1. septembra 1987 belgijska policija zaračunava najmanj 40 dolarjev kazni za kajenje na javnih krajih, kamor sodijo tudi železniške postaje, podzemna železnica, letališča, hotelske avle in kinodvorane, naj šol in bolnišnic sploh ne omenjamo. Če strastnega kadilca ponovno zasačijo, je kazen drastična – 500 dolarjev. Belgija je očitno najbolj dosledna od držav evropske dvanajsterice, ki so sklenile do konca speljati boj proti hudi nadlogi naše civilizacije. Spričo silovite in docela upravičene akcije za preventivo proti aidsu, pravijo strokovnjaki Evropske skupnosti in Svetovne zdravstvene organizacije, smo skorajda pozabili, da je kajenje »najbolj nevarna skomercializirana oblika zastrupljanja«. Čezmerno uživanje tobaka ali bolje rečeno kancerogenih smol v nikotinu vsako leto pokosi več ljudi kot »kuga 20. stoletja«. V dvanajstih državah EGS umre zaradi posledic kajenja več sto tisoč ljudi na leto. Tobak je še vedno svetovno zlo, čeprav se je poraba cigaret v ZDA, Veliki Britaniji, Norveški, Nizozemski, Finski, Avstriji, ZRN in še nekaterih drugih državah zmanjšala tudi za 30 odstotkov. Medicinski strokovnjaki so ugotovili, da se

je pogostnost raka na pljučih v Veliki Britaniji in ZDA v zadnjih desetih letih zmanjšala za 35 odstotkov pri 40-letnikih (starost ko pridejo na dan posledice pretiranega kajenja v mladosti).

V Franciji pa so na primer leta 1985 dosegli rekord z 2,4 kilograma tobaka na prebivalca. Zaradi posledic kajenja je lani umrlo 53.000 Francozov. Zato v Parizu bijejo plat zvona.

Številna podjetja pri zaposlovanju že dajejo prednost nekadilcem. Nekateri ameriške letalske družbe odobravajo potnikom, ki med poletom ne kadijo, 10-odstotni popust, v nekaterih družbenih slojih v zahodnih državah pa veljajo nekadilci za bolj omikane in emancipirane od kadilcev. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije ima tobačna industrija boljše perspektive v državah v razvoju, ker se tam poraba cigaret veča.

Generalni direktor francoskega državnega monopola za tobak Francis Eyrud trdi, da škodljivost kajenja »ni mogoče znanstveno dokazati«.

Dognanja ameriških pa tudi evropskih zdravnikov o škodljivosti kajenja izpodbijajo tudi direktorji ameriške nadnacionalne družbe Philip Morris za Evropo s sedežem v Lausannu.

Znani zahodnoevropski medicinski strokovnjak je v razpravi na televiziji svojemu dobremu prijatelju, ministru za finance, opisal tako medicinske kot »ekonomske vzroke« za boj proti kajenju. »Družba ima zaradi kajenja tudi veliko materialno škodo. Kajti za vsak gulden, marko ali frank, ki jih, finančni ministri, s prodajo tobaka »prispevate« za državni proračun, mora vaš kolega »minister za zdravstvo« izplačati po tri guldne, marke ali franke iz skladov socialnega zavarovanja za odpravo škodljivih posledic kajenja.«

Kaditi ali ne kaditi?

Vprašanje, na katerega verjetno ni težko odgovoriti, in sicer bomo vsi načeloma za čist zrak in zdravo okolje. Ko pa prehajamo od besed k dejanjem, se začnemo obnašati zelo pristno jugoslovansko. Kadimo, da nam dim uhaja na vse luknje, kadimo v delovnih prostorih, na sestankih, v menzah, pisarnah, avtobusih, čakalnicah, spalnicah. Pravzaprav težko bi bilo najti prostor, kjer ne kadimo.

Vsi se zavedamo, da kajenje ogroža zdravje, da skrajšuje življenje, da je nikotin prvi na listi povzročiteljev pljučnega raka, da ogroža nekadilce, med njimi tudi naš naraščaj. Vendar kadimo naprej in to v vedno večjem številu. Torej po naše, govorimo eno, delamo drugo. Po drugi strani beremo, kako v razvitih državah dosegajo vidne uspehe v boju za čistejšo okolje in v zvezi s tem tudi zmanjšanje kajenja. Poleg tega ga teoretizirajo kot mi, začenjajo s pravo vzgojo že pri najmlajših, določajo primerno ceno tobaka, prepovedujejo reklamo, ter končno uporabljajo administrativno prepoved z vsemi posledicami.

Kako smo se tega lotili pri nas?

Zakonska osnova zaščita nekadilcev je Zakon o varstvu pri delu, ki med drugim v 45. členu predpisuje, da morajo OZD določiti prostore, v katerih kajenje ni dovoljeno.

Pri določanju delovnih prostorov v katerih kajenje

ni dovoljeno, je bil upoštevan ZDRAVSTVENI VIDIK teh omejitev. Posamezne TOZD so v Pravilnikih o varstvu pri delu na delovskih svetih določile prostore, v katerih ni dovoljeno kajenje.

Odločili smo se, da je kajenje **PREPOVEDANO** v:

- prostorih tovarniške jedilnice,
- sejnih sobah v času sej in sestankov,
- knjižnici,
- pisarnah in prostorih, kjer poleg kadilcev delajo nekadilci.

Dogovorili smo se tudi, da se v neposredni bližini prostorov, kjer ni dovoljeno kajenje, določijo posebni prostori za kadilce.

Za prepoved kajenja v prej omenjenih prostorih smo se odločili iz, še enkrat poudarjam, zdravstvenega vidika. Kajenje v proizvodnih in skladiščnih prostorih je že tako in tako prepovedano zaradi nevarnosti nastanka požara.

Zakon tudi pravi, da so tisti, ki ne bodo upoštevali prej navedenih določil o prepovedi, odgovorni za kršitev delovnih obveznosti, kar za seboj potegne tudi določene sankcije.

Glede prepovedi kajenja v tovarniški jedilnici, imamo še dodatno prepoved, in sicer je sanitarni inšpektor z odločbo prepovedal kajenje v tem prostoru. Verjetno ste opazili, da na mizah ni več pepelnikov. Kajenje pa ni prepovedano v točilnici ob jedilnici.

Če se vrnemo na začetek: Kaditi ali ne kaditi?

Boljše da ne kadimo, če pa že kadimo, ne zastrupljajmo še tistih, ki tega ne želijo.

Z.N.

OBCNI ZBOR OO ZS KOMET: KOZERNA

Najtežje leto doslej

Osnovna organizacija zveze sindikata KOMET Metlika je imela svoj redni letni občni zbor v soboto, 9. januarja 1988. Iz poročila predsednice Nade Lisak smo povzeli:

Leto 1987 ocenjujemo kot eno najtežjih let v povojnem obdobju. Vse to povzroča zaskrbljenost delavcev za prihodnost. V zvezi s tem bo potrebno kritično oceniti tudi našo organiziranost, metode in načine delovanja, ki so odsev razmer in vprašanj v okolju, v katerem delujejo organizacije in organi ZS. Zato so zbori še toliko pomembnejša oblika množičnega vključevanja članstva sindikata v konkretno politično akcijo za uresničevanje interesov delavskega razreda.

Vlogo sindikata moramo povsod okrepiti. Hočemo in moramo biti pravočasno in kakovostno obveščeni. Netečne in zapoznele informacije razburjajo delavce in povzročajo nezaupanje. Moramo in želimo biti učinkovitejši, če hočemo doseči, da bodo delavci zaupali sindikatu.

Kot sindikat spremljamo delo delegacij in še zdaleč ne moremo biti zadovoljni z doseženim. Delegat naj bi bil čim bolj družbeno usposobljen za naloge, katere bo v okviru delegacije prevzel in za svoje delo tudi odgovarjal. Stalna povezanost s sredino, ki ga je izbrala, kakor tudi povratne informacije, so pomembna naloga, pri čemer pa moramo pomagati vsi, da bi imeli dobrega delegata.

V letu 1987 smo dosegli plan proizvodnje in moramo biti z ozirom na gospodarske težave zadovoljni. Povprečni OD je znašal 210.000,- din, kar je 110 % več kot v letu 1986. Povprečno smo v prete-

klem letu presegli normo za 20 odstotkov.

V letu 1987 je bila predelava za tuje firme dobra, termini so zelo kratki, tako da smo imeli glede odprem veliko težav. Delali smo nekaj prostih sobot.

Proizvodnja za domači trg pa je bila minimalna, saj je zanj delal občasno le obrat v Starem trgu.

V zadnjem četrtletju pa so bile razmere obratne. Pri predelavi se tuje firme niso držale pogodb, pošiljale so okoli 70 odstotkov pogodbenih kapacitet, zaradi tega smo imeli s pripravo dela nekaj težav. Upamo, da se bo situacija v letošnjem letu v prvem kvartalu popravila.

V preteklem letu smo nabavili 32 novih strojev za program nedrčkov. To so sodobni stroji, zato upamo,

da bomo z njimi dosegli boljšo kvaliteto in večjo produktivnost. Saj je oboje neobhodno potrebno za nadaljnje sodelovanje s tujimi partnerji.

V letu 1987 smo zaposlili 21 novih delavk iz delovne organizacije pa je odšlo 18 delavk. Glede na to se je število zaposlenih povečalo od leta 1986 za 0,7 %, kar je več kot je bilo predvideno po občinskem planu, ki je predvideval 0,5 % stopnjo rasti zaposlovanja. Ob koncu leta je bilo v KOMETU zaposlenih 451 delavcev, od tega v Starem trgu 55. Glede na gospodarsko situacijo, v kateri smo prizadeti tudi mi, bo problem zaposlovanja novih delavcev vedno večji, kar bo pomenilo povečano število nezaposlenih v občini Metlika.

V šolskem letu 1987/88 smo podelili 15 kadrovskih štipendij: 2 na visoki šoli, 3 na srednji šoli na V. stopnji in IV. stopnji. Po planu za šolsko leto 1988/89 pa bomo razpisali 10 štipendij za šolanje na SŠTU Beti Metlika in 3 štipendije za potrebe DE Stari trg. Starostna struktura zaposlenih v Kometu je 28 let, a v Starem trgu 32.

Za letni oddih naših delavcev je bilo bolje poskrbljeno, saj smo kupili v letu 1987 dve novi enoti v naselju Stinica, in sicer 1 garsonjero in 1 mansardo. Tako, da imamo zdaj za dopust počitniško hišico v Červarju pri Poreču s kapaciteto 10 ležišč, na Cresu v naselju Miholaščica stanovanjsko enoto s 4-5 ležišč in v Stinici v garsonjeri 3 ležišča v mansardi pa 4 ležišča. Za dopust v preteklem letu je bilo oddanih 63 prošenj. Komisija je imela izredno težko nalogo zadovoljiti vsem prosilcem, saj so skoraj vsi izrazili željo, da bi letovali v času kolektivnega dopusta, kar pa je nemogoče. Počitniške kapacitete so bile zasedene od 29. 6. pa do 19. 9. 1987. V tem času je bilo na oddihu 46 delavk s svojimi družinami.

Delovna organizacija Inplet iz Sevnice nam je odstopila proste kapacitete v njihovih prikolicah v kampu »Uvala Bjela« na otoku Pagu. To nam je omogočilo, da so lahko vsi prosilci, ki so hoteli letoovati, imeli možnost, da to uresničijo. Zaradi velikega zanimanja za letovanje smo imeli turnus le sedem dni, kar pa je na oddaljenost že omenjenih krajev več kot premalo.

Za stanovanjska posojila smo v preteklem letu razdelili 2 stari milijardi. Letos pa bo potrebno ob zaključnem računu razporediti sredstva za stanovanjska posojila, ker jih mesečno ne izločamo, kot smo jih do sedaj. Hkrati pa predlagamo zvišanje limita na 200 starih milijonov.

(nadalj. v prihodnji št.)

Z malicami smo zadovoljni ali pa ne. Nema lokrat je veliko godrnjanja tudi brez pravega vzroka. Ustreči vsem ljudem je nemogoče, čeprav se v menzi trudijo. Med njimi je tudi kuharica Seka. Na sliki: Seka v

Disciplina v letu '87

V preteklem letu se je skupna disciplinska komisija delovne organizacije sestala šestkrat, v vseh zunanjih temeljnih organizacijah pa le enkrat, in sicer v Črnomlju. Pred komisijo se je zagovarjalo 17 delavcev, ustrezni ukrep pa je bil izrečen v 13 primerih, v štirih primerih pa odgovornost kršilcev ni bila ugotovljena in je bil proti njim postopek ustavljen. Kaznovanih je bilo 5 delavcev TOZD Kodranka in volna, 2 iz TOZD Metraža, 2 iz Krstinje, 2 iz Predstavništva v Beogradu, po 1 pa iz TOZD Srednja šola tekstilne usmeritve in iz TOZD Konfekcija Črnomelj.

V štirih primerih je bil kršilec izrečen najstrožji ukrep – prenehanje delovnega razmerja, štirikrat je bila izvršitev tega ukrepa poogojno odložena za do 6–12 mesecev, dvakrat je bila kršilec izrečena denarna kazen, trikrat pa javni opomin.

Največkrat so bili kršilci kaznovani zaradi neopravičenih izostankov z dela in zaradi malomarnega odnosa do dela, potem pa še zaradi ponarejanja delovnih nalogov, pretepa, zapustitve dela brez dovoljenja in žalitve sodelavca. Ti podatki govore, da vsi še vedni nismo dojeli, da je edino delo merilo za vrednotenje človeka in verjetno mislijo, da se da živeti od tujega dela. Kljub temu pa menim, da disciplina, gledana skozi disciplinsko odločbo, še zdaleč ni zaskrbljujoča, saj je število izrečenih ukrepov (13) najnižje v zadnjih petih letih.

Disciplinska komisija pa se pri svojem delu še vedno srečuje z nekaterimi problemi: nekateri še vedno mislijo, da je komisija tista, ki skrbi za red in disciplino v delovni

organizaciji, da lahko sama začne postopek, da se da nanjo vplivati z ene ali z druge strani, da je podaljšana roka direktorja in podobno. Prav tako se nekateri od upravičenih predlagateljev za uvedbo disciplinskega postopka še vedno postavljajo v vlogo disciplinske komisije ter sami presodijo, kljub očitno storjeni kršitvi, ali sprožiti disciplinski postopek ali ne, pri tem pa pozabljajo, da je to njihova pravica in dolžnost.

S takim ravnanjem pa le ustvarjajo plodna tla za nezadovoljstvo in dvome v svojo objektivnost. Sicer pa smo o teh stvareh v *Veziilu* že pisali.

Branko Matkovič

Avtomobilsko kasko zavarovanje

Zaradi nenehnega dvigovanja cen motornih vozil so se tudi zavarovalne premije občutno povečale in že močno načenjajo družinske proračune. Kljub temu pa ugotovljamo, da imetniki vozil vse bolj čutijo potrebo po zavarovanju, saj po cestah vozijo svoj nekajkratni težko privarčevani OD.

Zavarovalna skupnost Triglav je prisluhnila težavam zavarovancev in pripravila obliko zavarovanja, ki je za zavarovance zelo ugodna. Premijo bodo lahko plačevali **v 10 obrokih** od svojega OD, poleg tega pa bodo dobili na letno premijo še 10 % popusta. Pogoj za sklenitev zavarovanja po tej varianti je, da se v posamezni TOZD odloči vsaj 6 zavarovancev, ki do sedaj še niso imeli oz. nimajo sklenjenega AK zavarovanja.

Pogovorite se o tem predlogu!

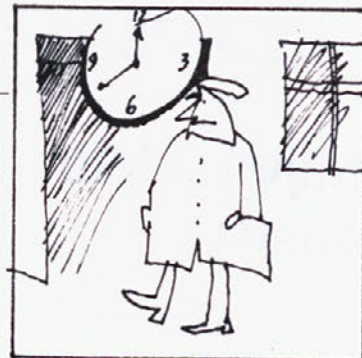
Za informacije smo vam vedno na razpolago na sedežu DOS v Novem mestu.

Frizerski salon: komu in kako?

V sklopu oddelka družbenega standarda in v okviru DO Beti deluje tudi frizerski salon. Vendar pa se do tega frizerskega salona, vsaj v *Veziilu*, nekoliko mačehovsko obnašamo. Le redkokdaj mu posvetimo kakšno vrstico. Prav bi bilo, da tudi o njem spregovorimo kakšno besedo.

Lepo in prav je, da smo lansko leto dobili kartončke, na podlagi katerih si v industrijski prodajalni kupimo izdelke DO Beti 25 odstotno ceneje. Tako ima vsak delavec Beti možnost privilegija pri nakupu izdelka, ki ga pravzaprav sam naredi. Toda zakaj govorimo o tem? Saj naj bi beseda tekla o frizerskem salonu, mar ne?

Frizerski salon je torej naš, od Betarjev. In kakšne ugodnosti imajo lastniki, ko si pridejo urejat skalpe? Ali mogoče ne čakajo v vrsti, kot vsi ostali, da pridejo pod roke ali škarje. Ali se lepšajo ceneje?

Res je, da frizerskih uslug, razen pri popoldanskih fušarjih, nikjer v Metliki in okolici ne nudijo ceneje. Toda v čem se vidi lastniški odnos Betarja do njegovega salona? Mogoče v krajši zračni razdalji.

Ali naši zaposleni, ko letujejo v Seči, ne plačajo tudi več kot 50 odstotno nižjo ceno kot ostali gosti. Zakaj je z uslugami salona drugače? Se bojimo, da bo delal izgubo? Saj lahko dvignemo cene za zunanje koristnike.

Res imajo OO sindikatov trenutno veliko dela s pretečimi prekinitvami dela, nabavo ozimnice, organizacijo izletov in drugačnih organiziranih zapravljanj, spremembami ustave in spremljanjem učinkov protiinflacijskega programa. Kljub temu pa bi se lahko včasih kot najširša organizacija delavskega razreda, spomnili tudi delavskih skalpov.

M. Rus

Betko ima besedo

Dobro je imeti odprta ušesa. Človek marsikaj sliši. Včasih vsega slišanega niti verjeti ne more. Betku je zaprlo sapo, ko je zvedel, da v naši delovni organizaciji izginejo celo kljube z vrat. Še več: nekdo je izmaknil pokrov s straniščne školjke. Kam ga je odnesel, ne ve nihče, kot ni nihče ugotovil, kdo si je tako zaželel straniščenega kosa...

V nekem našem obratu so iznašli izvorni način prezračevanja. Ko jim je vroče ali kako drugače zadušljivo, razbijejo šipe in v njihov delovni prostor zaveje svež zrak. Ko jih prične slučajno zebsti, pokličejo odgovornega in zahtevajo, naj vstavi šipe. In tako dalje in tako naprej. Betko naj zapiše,

da se v tem obratu ne dajo odpirati okna...

Zmanjkalo je, res samo za nekaj dni, plastičnih lončkov, v katerih raznašajo ob jutrih čaj. Matjaž Rus ga je prinesel, čaj namreč, svojim sodelavcem v pokalu, kaj so storili drugi, ki pokalov nimajo, Betko ne ve. Videl pa je, kako so posamezniki prali že rabljene plastične kozarce. Prej so po balkanski navadi leteli v koš za odpadke. Vsako jutro, dan za dnem...

Ko Betko dobi malce višji osebni dohodek, se tega prav nič ne veseli, saj ve, da bo že naslednji dan dražje mleko, kruh, olje, sladkor, bencin, stanovanje, otroški vrtec, kumare, meso, solata, čokolada, na isti ceni bodo ostali kvečjemu tanki, letala in ladje...

Štrajkali so učitelji TOZD SŠTU. Štrajka so bili veseli le učenci, vendar samo toliko časa, dokler niso izvedeli, da bo treba »izpadle« dneve nadomestiti. Temu bi se reklo ura samoupravljanja...

KOZERIJA:

Sindikalna žurka

So se zbrali in so rekli: »Še nekaj dni je do novega leta. V blagajni naše OO ZS se je zbralo nekaj odvečnega cvenka, ki komaj čaka na organizirano zapravljanje. Predlagamo žurko. Celo leto se nismo v miru pogovorili, popili kozarčka ali celo zaplesali. Ugotovljamo, da smo enoglasno za žurko.«

Vsi so bili ponosni in srečni, da imajo tako enoten kolektiv. »Predlagam, da imamo zabavo danes zvečer,« je bil konstruktiven Gustel.

»Protestiram, nocoj ima zabavo moj mož in moram paziti na smrkavca. Kaj pa jutri zvečer?« se je oglasila mlada mati Jožica.

»Odpade, sestra. Jutri imamo kolone,« so bili energični in demokratični Tine, Tone in Jure.

Organizirati sindikalno zabavo pojutrišnjem bi bilo ravno tako nesmiselno. Za silvestrovo so vsi imeli drugačne načrte. In kot je pri vseh enotnih in složnih sindikalnih organizacijah v navadi, se je začel demokratičen prepir med pluralizmi interesov. Vnel se je silovit boj med nasprotji. Polovica je hotela zabavo nocoj, drugi jutri zvečer. Samo Marjan je ostal neopredeljen. On je imel te dni zabav že poln organ. In ker v teoriji velja, da je boj med nasprotji gibal družbe, je bilo tako tudi sedaj. Začetni zagovornik je dal predsednik.

»Saj ravno zato«, je pojasnjeval predsednik. »Razglasili bomo štrajk. Razloge si bomo že izmislili, saj to danes sploh ni težko. Vendar pa se moramo na stavko temeljito pripraviti. Štrajk mora biti dobro organiziran, da ne bo kdo posumil, da gre v bistvu le za sindikalno žurko. Kdo bo odgovoren za pijačo?«

Ni bilo težko najti prostovoljca. Edino Mrjan ni dvignil roke. On je imel pijače že poln organ. Tudi kar se hrane in glasbe tiče, so brž našli prostovoljce. Transparente bo prispevala Marija. Na njih bo pisalo: »Živel dedek Mraz, Delu čast in oblast, Dol z rdečo buržuazijo, Kakšna plača, takšno delo – zato štrajkamo veselo, Srečno '88 in podobno.« Snežinke, srpe in kladiva bo iz stiroporja izdelal Jože. V hipu je bilo vse organizirano. Sedaj pa na barikade.

Sindikalna zabava oziroma štrajk je lepo uspel. Bilo je zelo zabavno. Oglasili so se tudi tovariši z občine. Pa tudi predstavniki televizije in tiska so prišli na kozarček mladega.

Vsem njihovim zahtevam vodstvo DO sicer ni ugodilo. Kljub temu pa je bilo kar lušno in članstvo OO sindikata se je dogovorilo, da bo po novem letu zabavo ponovilo, saj je ostalo še nekaj vina in zahtev. Vsi so srečni odšli proti domu. Veseli so bili, da imajo tako homogen in revolucionaren avantgarden ter brezkompromisen sindikat. Le Marjanu je bilo vseeno. On ima sindikata že poln organ. Ni odšel domov, temveč v bife, novim pustolovčinam nasproti.

M. Rus

ZANIMIVOST

Kdaj (ne) pomagamo?

Marsikomu od bralcev se je najbrž že primerilo, da je naletel na ranjenca, pretep, enostavno na koga v stiski in nikogar, ki bi temu človeku pomagal. Še več, ne le da gredo mnogi mimo, kot da se jih težave drugega ne tičejo, mnogi enostavno opazujejo dogodek, ne da bi karkoli ukrenili.

Resničnost potrebe po pomoči lažje odpravimo, če jo drugi zanikajo s svojim vedenjem. Če drugi delujejo, ali če smo sami in tega izgovora nimamo. Na pomoč premalo vpliva tudi jasnost položaja. Bolj kot je ta dvoumen, manj verjetno bodo mimoidoči pomagali, saj dvoumnost nudi večji prostor nedejavnosti drugih. Tako tisti, ki je kak dogodek videl že od vsega začetka, prej pomaga, kot kdo, ki je šele kasneje prišel zraven. Za prvega je dogodek nedvomno bolj jase in potreba po pomoči bolj očitna. Kadar se ljudje lahko pogovore (ker se poznajo, ker so postavljeni v tesnejše stike), bodo prej pomagali, kot če te možnosti ni.

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Jožica Cigič, Nikola Kezele, Karolina Končar, Mijo Maršič, Jure Matekovič, Branko Matkovič, Vida Šegina-Matjovič, Jože Muc, Vinko Pavlinac, Tone Omerzel in Marjetka Žele. Tehnični urednik: Janez Pezelj.

VEZILO izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava DIC Novo mesto, tiska Tiskarna Novo mesto.

Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, 68330 Metlika, telefon: 58-170.

VEZILO je po mnenju Republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

Vse to so pokazale raziskave v laboratorijih kakor tudi v naravnih okoljih. V neki raziskavi je raziskovalec zanimalo, kaj vse vpliva na pomoč potniku, ki se je zgrudil. V prvem primeru je šlo za pomoč invalidu, v drugem pa pijancu. Rezultat je bil pričakovan. Invalidu je pomagalo mnogo več ljudi in hitreje kot pijancu. Nedvomno je pri prvem celotna situacija jasnejša, saj že prizadetost kaže, da ima človek težave. Za drugega ni povsem jasno, ali res potrebuje pomoč ali pa se je enostavno zgrudil zaradi pijanosti. Zato pa je »sam kriv«.

V neki drugi raziskavi so primerjali odziv na krvavečo (iz kota ust) in nekrvavečo žrtev. Več ljudi in hitreje je pomagalo nekrvavečemu. Pojav bi lahko razložili z enostavnim dejstvom, da tako krvavenje kaže na resnejše tegobe, ki se jim navzoči ne čutijo dorasli. Zato enostavno ne ukrepajo.

Vse te raziskave so pokazale: ko je enkrat kdo začel s pomočjo, se tudi drugi temu niso več izmikali. Dejavnost drugega je zbrisala njihovo zadržanost, tako kot je nedejavnost podpirala lastno nedejavnost.

Nenazadnje vpliva na pomoč tudi zaznava lastne pristojnosti oziroma pristojnosti drugih v skupini za pomoč v danem primeru. Videli smo že, da v primeru krvavenja marsikdo oceni, da sam ni pristojen za pomoč. Toda tako ne bo ravnal zdravnik ali kak drug zdravstveni delavec, saj je taka pomoč končno njegovo delo. Podobno bo človeku, ki se mu je pokvaril avto, prej pomagal kdo, ki se spozna na stvar. Kadar navzoči vedo, da je v skupini tudi pristojna oseba, potem bodo ukrepanje prepustili njej. Kadar se oseba v stiski in navzoči poznajo, bo ta prej deležna pomoči. Najbrž skoraj ni človeka, ki bližnjemu ali prijatelju v stiski ne bi pomagal. Takrat je tudi situacija veliko jasnejša in vemo, v kaj se spuščamo.

Bo dovolj za kruh?

V nekaterih raziskavah pa so ugotovili, da moški raje pomagajo kot ženske, v drugih spet obratno. Najbrž je vpliv spola odvisen tudi od narave potrebne pomoči. So stvari, ki jih lažje opravi moški, tiste, ki bolj ležijo ženskam in tretje, kjer spol ni dejavnik v pomoči.

V manjših mestih ali vaseh bomo prej deležni pomoči kot v velikih mestih. Situacija po svoje spominja na vpliv velikosti skupine. Toda zavdati se moramo, da se v manjših krajih ljudje poznajo, da zato lahko točneje ocenijo situacijo, pogosto pa bo šlo za pomoč prijatelju ali znancu.

In nazadnje, kadar bomo videli ljudi v stiski, jim pomagajmo in se pri tem ne ozirajmo preveč na druge navzoče. Ti bodo že prišli zraven. Edino, če resnično presodimo, da zahteva za pomoč presega naše zmožnosti, potem ne posredujmo neposredno, pač pa pokličimo pristojne (milico, zdravnika, gasilce).

Zapis nekega življenja

Usločen od težkih bremen je tvoj stas.

Bolne in trudne so tvoje roke. A tvoje oči še vedno živo gledajo ta svet, ta pokvarjeni svet.

Tvoje oči še vedno tako toplo božajo.

Na zoranem in zgubanem licu pa je kot relief zapisano tvoje življenje.

Alenka Mežnaršič

ZAHVALA

Ob smrti drage matere **TEREZIJE ŽNIDARŠIČ** iz Čuril se zahvaljujem sodelavcem TOZD kodranka in volna za podarjeni venec, izraze sožalja in za spremstvo na zadnji poti.

Hčerka Martina z družino